

לגופו של ענין

התצלומים שלפנינו מציעים ארבע הערות על הגוף: הגוף המתחפש והגוף הכן והמשוחח, הגוף שמישיר מבט למצלמה והגוף החלקי, המקוטע או הקטוע, שתוהה על משמעות של הגוף השלם. את כולם צילמו נשים. ההצבה המסוימת הזאת של ארבעתם מזמנת מבט משוטט, מצליב ומחבר בין זוגות של תצלומים ובין התצלומים כולם.

מאת: ד"ר איילת כהן < ראש החוג לתקשורת צילומית, המכללה האקדמית הדסה

מעין זארי

שרה קופלמן

איה בוזגלו

שני הלוי

החלק הזה מסתגל לשינוי.
זה חלק שיש בו אומהת אצלת כח,
נראה כי שזה לאפס אלו -
אוגנים ציור
הרי, 21

ארבע צלמות, סטודנטיות בהווה ובוגרות החוג לתקשורת צילומית במכללה האקדמית הדסה בין השנים 2011-2014, בחרו בגוף כנייר עמדה וכמוצא לפיתוח מערכת יחסים מורכבת בין המצלמת לבין המצטלמים. איה בוזגלו אימצה את הקוד ההוליוודי של זוהר מדוגמן מול המצלמה, צבעה לבלונד והציעה למצלמה את המבט המוכר המתפתל לאחור: עינים מישירות מבט, גב חשוף, יד מונחת על חזהו של הדוגמן שממנו היא מתעלמת. זו תמונה אחת מתוך סדרה, שבה בחרה בוזגלו בתצלומי פפראצי ובנתה סצנות בהשראתן. אל מול תרבות קידוש התחפושת העכשווית, שנענית אוטומטית לנוסחאות זהר מדוקלמות, מציבה שרה קופלמן חזה גברי אחר ודוגמן אחר. הדוגמן שלה הוא גבר ששרוע בתנוחת פסל יוני קלאסי שצוטטה ביצירות אמנות רבות. הוא מישיר מבט וגוף אל המצלמה. שלא כדוגמנים העכשוויים, זה אינו גוף מלוטש, מעובד, שחזהו נמרט והוחלק, אלא גוף גברי מוכר, יומיומי. אלא שלגבר הזה, בדומה לפסלים היווניים שאנו מכירים, נקטעו הידיים (כאן, בעיבוד תמונה). הפסלים היוונים הקטועים נתפסים תרבותית כשלמים ומושלמים. הגבר החי שבתצלום מחייב אותנו להתבונן, להסיט מבט, ולעצור לחשוב על משמעות הרחקת המבט הזאת. הניבורה המרכזית של הפרויקט הזה מוכרת היטב - היא נקראת 'פוטושופ', תוכנת העיבוד שקטעה את ידיו של המצלם והציגה אותן משייפות, חתומות וטבעיות. זה נושא שמעלה פעמים רבות לסדר היום הציבורי את השאלה - מהי המשמעות החברתית לצילומי גוף שעוברים עיבוד גראפי, עד כמה אנחנו נענים לנוסחות אסתטיות שרירותיות, ומהו המודל לחיקוי. גם האישה הצעירה שצילמה שני הלוי מצטלמת שרועה, וגם כאן היא מצולמת חלקית. הגוף הוא שמדבר, הקיטוע נעשה מתוך מגמה מכוונת, כי כאן הטקסט הכתוב בכתב יד מדבר על אותו חלק גוף שמאפיין את הדוברת, שהדיבור עובר אליה. כאן הגוף, המתניים הצרות, הוא הסיפור, וכאן הקטיעה מתקבלת שוב כטבעית, על אופייה היומני והאינטימיות שהגוף מציג לנו. ולבסוף, בתמונת הצעירה החרדית שצילמה מעין זארי, חוזר פיתול הגב כמוקד, בדומה לעבודתה של איה בוזגלו. אלא שכאן מומר חיקוי הזוהר בשיחה פנים אל פנים. השיחות שניהלה מעין זארי עם המצלמות שלה נגעו בקווים ביוגרפיים דומים. כך נוצר דיוקן אישי של הצלמת בגופה של האישה המצטלמת היושבת מולה. העיסוק בגוף, שמסתירים אותו אך לא מתעלמים ממנו, מבצבץ בתנועה המאריכה, המרככת של עיקול הגב שיוצרת טכניקת הצילום.

בשתי התמונות שבהן מופיעים גברים, ההצהרה הבסיסית היא על שיתוף הפעולה. הגבר בתצלום של בוזגלו שווה במעמדו לטפט שמאחורי גבו. הוא מדגמן מעטפת של גבר, קליפה משוכפלת של ברק משעמם מעט, שהמשחק שמשחקת בו האישה המתחפשת רק מקצין את מראיתו השטוחה. שרה קופלמן קיבלה את רשותו של הדוגמן שלה לשמש כמצע לניסוי בראייה ובתהייה חברתית ותרבותית, ובכך הפך לשותף להנעת הצופים לפעולה.

כשמתבוננים בארבע התמונות במבט מאחד, נדמה פתאום שגם מתניים צרות יכולות להישיר מבט, ושלקימורי הגוף שפה משלהם - ולא צריך להיות אישה דווקא כדי לדבר בשפה הזאת. 80